

MEĐUNARODNI POLOŽAJ JUGOSLAVIJE
1930—1934

STATUT MALE ANTANTE

27. juna 1930.

Član 1. Ministri inostranih poslova država Male Antante sastaju se svaki put kada to prilike zahtevaju. U svakom slučaju sastaje se najmanje jedanput godišnje. Redovni obavezni sastanci održavaju se sukcesivno u svakoj od triju država u mestu koje se unapred odredi. Takođe će se održati jedan redovni fakultativni sastanak u Zenevi, prilikom zasjedanja Društva naroda.

Član 2. Obaveznom sastanku predsedava ministar inostranih poslova države u kojoj se održava ...

Član 3. U svim pitanjima koja su diskutovana i u svim merama koje se uzimaju a koje se tiču odnosa država Male Antante, princip apsolutne jednakosti tih triju država je strogo poštovan. Ovaj princip je takođe specijalno poštovan u odnosima tih država prema drugim državama, ili prema jednoj grupi država ili prema Društvu naroda.

Član 4. Prema potrebama situacije, tri ministra inostranih poslova mogu da odlučuju zajedničkom saglasnošću da u jednom određenom pitanju zastupanje ili odbrana za gledišta Male Antante može biti poverena jednom jedinom delegatu ili jednoj jedinjoj delegaciji samo jedne države ...

M. Vanku, *Mala Antanta 1920—1938*, Titovo Užice, 1969, 357—358.

PAKT O ORGANIZACIJI MALE ANTANTE

16. februara 1933.

Član prvi.

Ustanovljava se kao upravni organ zajedničke politike grupe triju Država jedan Stalni savet Država Male Antante, sastavljen od Ministara inostranih poslova triju respektivnih zemalja ili od naročitih Delegata naimenovanih u tu svrhu. Odluke Stalnog saveta donosiće se jednoglasno.

Član 2.

Stalni savet, sem svojih redovnih odnosa, koji se održavaju diplomatskim putem, sastaje se obavezno najmanje tri puta godišnje. Jedan od obaveznih godišnjih sastanaka držaće se, naizmenice, u svakoj od triju Država, a drugi u Ženevi za vreme sastanka Skupštine Društva naroda.

Član 3.

Predsednik Stalnog saveta je Ministar inostranih poslova one Države u kojoj se drži obavezni godišnji sastanak. Njemu pripada inicija-

tiva za određivanje dana i mesta sastanka, on određuje dnevni red i priprema odluke koje se imaju doneti. Sve do prvog obaveznog sastanka naredne godine, on ostaje Predsednik Stalnog saveta . . .

Clan 7.

Ustanovljava se jedan Privredni savet Država Male Antante radi postepenog koordiniranja privrednih interesa triju Država, bilo između njih, bilo u njihovim odnosima sa trećim Državama. On će biti sastavljen od privrednih, trgovinskih i finansijskih specijalista i stručnjaka i funkcionisaće kao pomoćni savetodavni organ Stalnog saveta u njegovoj opštoj politici.

Clan 8.

Stalni savet može da ustanovljava druge stalne ili privremene organe, komisije ili odbore bilo radi nekog specijalnog pitanja, bilo radi niza utvrđenih pitanja u svrhu da ih prouče i da pripreme njihova rešenja za Stalni savet.

Clan 9.

Ustanovljava se Sekretarijat Stalnog saveta. Njegovo sedište određuje se svagda za godinu dana u prestonici Predsednika Stalnog saveta za tu godinu. Jedan osek Sekretarijata funkcionisaće stalno u sedištu Društva naroda u Ženevi.¹

Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Jugoslavije. Zbirka međunarodnih ugovora, godina 1936, Međunarodni ugovori Kraljevine Jugoslavije, Sv. 7. za 1933, 48—51; B. Krizman, Vanjska politika jugoslavenske države 1918—1941, Zagreb, 1975.

PAKT BALKANSKOG SPORAZUMA

9. februara 1934.

Clan prvi

Jugoslavija, Grčka, Rumunija i Turska garantuju uzajamno bezbednost svih svojih balkanskih granica.

Clan 2.

Visoke strane ugovornice obvezuju se da će se sporazumovati o merama koje se imaju preduzimati pri pojavi eventualnih slučajeva koji mogu zadirati u njihove interese kao što su isti definisani ovim sporazumom. One se obvezuju da neće preduzimati nikakvu političku akciju naspram ma koje druge balkanske zemlje koja nije potpisnica ovog sporazuma, bez prethodnog uzajamnog obaveštenja i da neće primiti na sebe nikakvu političku obavezu naspram ma koje druge balkanske zemlje, bez pristanka ostalih Strana ugovornica.

Clan 3.

... On će biti otvoren svakoju balkanskoj zemlji čije će pristupanje biti predmet blagonaklonog ispitivanja od strane Strana ugovornica i

¹ Blok država, poznat kao Mala Antanta, nastao je na osnovu zaključenja bilateralnih odbrambenih konvencija između članica 1920—1921. godine. Statutom iz 1930. regulisan je način rada i odlučivanja Male Antante, a tri godine kasnije zaključenim Paktom savez se institucionalizovao.

**postati stvarno čim ostale zemlje potpisnice budu notifikovale svoj pri-
stanak.²**

*Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Jugoslavije, Zbirka među-
narodnih ugovora, godina 1934, Međunarodni ugovori Kraljevine Jugo-
slavije, Sv. 7 za 1934, 67—68; B. Krizman, n. d.*

Balkanski pakt je delo kralja Aleksandra. Sem Kraljevine Jugoslavije obu-
iivatao je Rumuniju, Tursku i Grčku, ali je ostao otvoren i za Bugarsku, dok se
Albanija nalazila pod italijanskim uticajem. Protiv ovog „balkanskog štita“ nega-
tivno su reagovala Italija, Mađarska i Austrija. Francuska je imala interes da uč-
vrsti blok balkanskih država koje bi branile versajski sistem, nasuprot Italiji.
Koja je potpomagala Mađarsku i Bugarsku da što jače stegnu Jugoslaviju. Ovaj
regionalni savez je bio uperen i protiv Bugarske i njenih pretenzija na Čaribrod
i Bosiljgrad, te Makedoniju, koju je Bugarska smatrala bugarskom oblašću — na
J. rakiju, južnu Dobrudžu. Aleksandar se u svojoj antibugarskoj politici oslanjao
i na rumunskog kralja Karola. Rumunija je davala podršku Jugoslaviji, jer je i
sama bila izložena pritisku Bugarske zbog Dobrudže. Tokom narednih godina
Balkanski pakt se pokazao kao krajnje nedelotvoran.